

HRVATSKA MITSKA BAŠTINA U (RANOME) SREDNJEM VIJEKU

četvrtak, 5. prosinca 2019. u 19 sati
Matica hrvatska, Strossmayerov trg 4, Zagreb

Prof. dr. sc. Jelka Vince Pallua
programsko predavanje
U potrazi za Babom, ženskim praslavenskim mitskim likom

Sve se brojnija područja u Hrvatskoj iščitavaju kao sakralizirani prostori u koje su nepokršteni Hrvati „upisivali“ svoja najsvetija mitska zbivanja. U predavanju će biti predstavljena *Baba* – jedan od pridjevaka Mokoši, uz Peruna i Velesa vrhovno božanstvo drevnih Slavena. Predavačica će prikazati istraživački put kojim je došla do jedina dva dosad pronađena figurativna prikaza mitskog lika *Babe*, oba smještena uz vodu. Prvi, pronađen u Grobniku kraj Rijeke, groteskni je lik *Babe* isklesan u živoj stijeni s naglašenim ženskim atributima. Uz grobničku *Babu*, kao i uz monolitne *Babe* koje je pronašla na terenu na Krku i u Istri, sačuvana je predaja o njihovu ljubljenu i darivanju. Drugi figurativan prikaz mitske *Babe* otkriven je utisnut u žbuku na zidu gotičke crkvice Sv. Marije u Gračišću kraj Pićna u Istri. Pokazat će se da su Mokoš i *Baba*, kao i Djevica Marija koja ih je „in situ“ zamijenila, zaštitnice nerotkinja koje im se u 15. stoljeću u nevolji utječu za pomoć. Pokušat će se predočiti kako odrednice arhaične kulture, potisnute i sublimirane, prebivaju u svojevrsnoj sinkretističkoj mitsko-legendarnoj zbilji kultova i legendi.

Grobnička Baba,
snimila: J. Vince Pallua, 1994.

Stara baba Vukoša u Gračišću,
snimila: J. Vince Pallua, 2016.

Prof. dr. sc. **Jelka Vince Pallua**, znanstvena je savjetnica Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar u Zagrebu. Diplomirala je engleski jezik s književnošću (1977.) i etnologiju kao glavni predmet (1980.). Usporedno uz studij polazi Nižu i Srednju muzičku školu te uz magisterij (obranjen 1985.) i Muzičku akademiju. Doktorirala je etnologiju 2000. godine na Filozofskom fakultetu

Sveučilišta u Zagrebu. Dvadeset godina, od prosinca 1986. do prosinca 2006., zaposlena je na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu gdje je predavala pet kolegija te od 2009. predaje na doktorskom studiju. Čitavu akademsku 2001./2002. godinu bila je teacher-fellow na University College London (UCL) – School of Slavonic and East European Studies (SSEES), a u razdoblju od 2002. do 2004. ciklički je predavala uvodni tečaj kulturne antropologije kao dio UniAdrion programa na Sveučilištu u Bolonji.

Njezin interes uključuje raznolike znanstvene i kulturnopovijesne teme: hrvatska i slavenska etnografija; povijest hrvatske etnološke misli u europskome kontekstu; mediteranistika i tradicijske kulture jadranskoga Sredozemlja; mitologija; položaj žene u tradicijskoj kulturi; Hrvati u Italiji i Talijani u Hrvatskoj. Objavila je pedesetak monoautorskih znanstvenih i stručnih radova, knjigu *Zagonetka virdžine – etnološka i kulturnoantropološka studija* (2014.), a u završnici joj je knjiga *Morlaci na rubu Europe. Kulturnopovijesni ogledi*. Izlagala je na trideset i dva međunarodna i na petnaest domaćih znanstvenih skupova. Objavljuje u domaćim i stranim časopisima i drugim izdanjima.

Tri je mandata bila članicom Upravnog odbora Hrvatskog etnološkog društva (HED), sedam godina članicom uredništva časopisa „Etnološka tribina“, godinu dana voditeljicom Etnološkoga kluba te dvije godine Biltena HED-a. U Perthu je 2004. izabrana za koordinatoricu i recenzenticu europskih projekata International Federation of University Women čija je aktivna članica petnaest godina. Od 2015. godine supredsjednica je jedne od radnih grupa Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore, a od 2017. članica Matičnog odbora za područje humanističkih znanosti – polja povijesti, povijesti umjetnosti, znanosti o umjetnosti, arheologije, etnologije i antropologije.